

POLSKIE EGZONIMY Z OBSZARU LITWY, ŁOTWY I ESTONII W OKRESIE OD XIV DO XVIII WIEKU

Słowa tematy cz ne: egzonimy, adaptacje, toponimy litewskie, łotewskie, estońskie

Tekst ten nawiązuje do wcześniejszych prac publikowanych na łamach wielu czasopism i w opracowaniach monograficznych, ostatnio — i najpełniej — w pracy „Polska a Europa w świetle nazw geograficznych” (Zierhofferowie, 2007). Obejmuje losy egzonimów z tzw. krajów bałtyckich. Przez termin *egzonimy* autorzy rozumieją nazwy geograficzne obcego pochodzenia występujące w języku polskim w postaci zaadaptowanej fonetycznie do polszczyzny, a także nazwy niezaadaptowane.

NAZWY LITEWSKIE

Omawiając transpozycję nazw litewskich na polskie formy, trzeba pamiętać, że sławizacja tych nazw dokonywała się przede wszystkim w języku staroruskim i w największej części przezeń dostawały się one do naszego języka. Stosując w tym względzie uproszczenie, będziemy w dalszym ciągu mówić o odpowiedniościach litewsko-polskich. Składają się na nie fakty z zakresu morfologii i fonetyki. Zaczniemy od przedstawienia zjawisk morfologicznych.

Nazwy litewskie zakończone na *-a* zostały włączone do polskiej deklinacji żeńskiej z końcówką *-a*, np.: *Er(r)aiğola//Erajğola//Eirajğola* StK, lit. Ariógala; *Klojpeda* StK, lit. Kláipeda; *Lida* StK, Łub, SzA, SD, lit. Łydá; *Ošmiana* StK//*Osmiana* StK, Łub//*Oszmiana* SzA, SD, lit. Asmena; *Polonga//Połonga* StK, lit. Palangá; *Wielona* StK, SD//*Welona* StK, lit. Veliuoná. Zakończenie *-a* przybrała również na gruncie polskim litewska nazwa Upyte: *Upita* StK, Łub, SzA, a lit. nazwa Kernave//Kernavá wystąpiła w polskich źródłach z zakończeniem *-ow//-owo//-owa*: *Kernow* BK, *Kiernow//Kiernowo* StK, z *Kiernowy* Łub. Nazwa lit. Antakalnis utraciła zakończenie *-nis* i została włączona do polskiej deklinacji żeńskiej na *-a* (pochylone), por. na *Antokoli*, do *Antokolej* StK, ale w SD występ-

puje w formie rodzaju męskiego *Antokol*. Litewska dialektalna nazwa *Vilnia* to dawna litewska nazwa Wilna (por. Otrębski, 1963, s. 285), a *Vilnius* to nazwa późniejsza. Litewska nazwa *Vilnia* w dawnych polskich kronikach miała postać *Wilna*: *Vilna* JCz, *Wilna* DA. W ciągu XV w. przybrała ona w języku polskim postać *Wilno* w wyniku zastąpienia litewskiego *a* przez polskie *o*: *Wilno* BK, SKŻ, StK, TwLeg, KwRocz, Łub, SzA, SD. Wynika stąd, że od XVI w. zaświadczona jest już postać z zakończeniem *-o*. Takie zakończenie przybrały też lit. nazwy *Kaunas*, *Kriavas*: *Kowno* DA, BK, StK, ŁBot, Łub, SD, *Krewo* StK, Łub, SD. Litewskie nazwy pluralne *Biržai*, *Varniai* (na Żmudzi do XV w. *Miedniki* DA) otrzymały na gruncie polskim zakończenie *-e* liczby mnogiej rzeczowników miękkotematowych: *Bierze* StK, *Bierze* KwRocz, *Birze* SD, *Wornie* StK, SD, natomiast nazwy lit. *Kėdāiniai* (< *K(v)ėdonys), *Medininkai* (w pobliżu Wilna), *Trakai*, *Verkiai* w formach zaadaptowanych do polszczyzny mają zakończenie *-y//i* rzeczowników twaridotematowych w l. mn.: *Kiedany* DA, *Kiejdany* StK, SD; *Miedniki* StK, Łub; SD, *Troki* BK, StK, TwLeg, Łub, SzA, SD; *Werki* StK. W odniesieniu do genezy pol. formy *Kiejdany* w stosunku do lit. *Kėdāiniai* por. przytoczone poniżej objaśnienie J. Otrębskiego (1963, s. 271, 273).

W zakresie fonetyki rzucającą się w oczy zmianą było zastąpienie lit. *a* przez polskie *o*: na *Antokoli*, *Erajgola* (w drugim członie), *Klojpeda*, *Polonga*, *Rosieinie* StK//*Rosienie* StK, SD, *Troki*, *Wornie* StK : lit. *Antakalnis*, *Ariógala*, *Kláiþeda*, *Palangà*, *Ráseiniai*, *Trakai*, *Varniai*. A oto inne zmiany w zakresie fonetyki. Według Otrębskiego różnica w zakresie wymiany *A-* : *E-*: między lit. *Ariógala* i pol. *Eriagola*//*Erajgola* ma źródło we właściwościach języka litewskiego (s. 269). Litewska samogłoska *a* po *ř* w lit. *Kriavas* zmieniła się w *e* w polskim odpowiedniku *Krewo*. W nazwie lit. *Palanga*, której odpowiednikiem jest pol. *Połonga* (dziś *Poługa*), mamy do czynienia z przekształceniem lit. połączenia *aŋ(g)* w pol. *on* (następnie *a*). Litewski dyftong *au* > pol. *ow* w *Kowno* DA 'Kaūnas', zaś lit. dyftong *ai* > pol. *ei* w nazwie *Mejszagola* 'Mąsiągala'. Odpowiedniość *-e-* : *-ej-* w zastępstwie lit. *Kėdāiniai* przez pol. *Kiejdany* wskazuje według Otrębskiego na wymowę lit. *e* w pewnym okresie i na pewnym terytorium jako samogłoski zwięzającej się *ēⁱ* (s. 271). W nazwie *Uciana* StK, Łub (< lit. *Utenà*, początkowo *Utenos*, l. mn.) lit. *e* oddane jest jako pol. *ʼa*. Według Otrębskiego bywa tak w zgłoskach podprzyciskowych, gdy po lit. *e* znajduje się spółgłoska niepalatalna. Ma to związek z szeroką wymową lit. *e* w zgłoskach podprzyciskowych (s. 270 i 283). W nazwie *Lida* (< lit. *Lydà*) litewskiemu *y* (= *ī*) odpowiada pol. *i*, zaś w nazwie *Wielona*//*Welona* (< lit. *Veliuonà*) lit. dyftong *uo* uległ zmianie na pol. *o*. *Merecz* DA (< rus. *Merec* < lit. *Merkys*), pierwotnie nazwa rzeki, późniejszej osady, wykazuje *ć* będące odpowiednikiem spółgłoski *c* powstałej w wyniku pierwszej palatalizacji słowiańskiej oraz ruski pełnogłos (dziś lit. *Merkine*).

Polska nazwa *Wilkomierz*, dziś lit. *Ukmergė*, jest zaświadczona w postaci zlatynizowanej w „Rocznikach” Długosza: *Vilkomiria//Wolkomiria//Volkmaria* DA. A oto późniejsze zapisy: *Wilkomirija//Wilkomerija//Wilkomir* StK, *Wilkomierz* Łub, SzA, *Wilkomirz* SD. Proces rozwojowy tej nazwy przedstawia się następująco: pol. *Wilkomierz* < rus. **Wolkomir* < lit. *Vilkmėrgė* > blrus. **Woukmerge* > lit. *Ukmergė* (Otrębski, 1963, s. 278). Postać *Volkmaria* jest zlatynizowaną formą ruską. Jej pierwszy człon *Volk-* jest ruskim odpowiednikiem leksemu *Wilk-* (rus. *wolk* = pol. *wilk*). Ze względu na człon *-maria* nie można jednak wykluczyć skojarzenia z niem. im. *Volkmar*. Powyżej informowaliśmy, że sławizacja nazw litewskich dokonywała się w języku staroruskim i przez jego pośrednictwo nazwy te przedostawały się do polszczyzny. Najczęściej dotyczyło to odpowiedniości lit. *-a-* > pol. *-o-* oraz zatarcia w polszczyźnie wygłosowych spółgłosek litewskich.

Nazwa Kłajpedy *Memel* StK, Łub, SzA, SD jest niemiecką nazwą Niemna przeniesioną na nazwę miasta (niem. *Memel* < lit. *Nemunas*)¹.

NAZWY Z OBSZARU DZISIEJSZEJ LOTWY I ESTONII, CZYLI HISTORYCZNYCH INFLANT

Na wstępie podamy niezbędne informacje historyczne. Od XII w. prowadzono na tym obszarze, zamieszkanym w północnej części przez plemiona fińskie, z których wywodzą się Estończycy, a w południowej przez plemiona bałtyckie, przodków Łotyszów, chrześcijańskie akcje misyjne z Bremy. W 1202 r. założono na potrzeby misji, a równocześnie w celu kolonizacji tych obszarów, zakon kawalerów mieczowych, który już w 1237 r. połączył się z zakonem krzyżackim. Północ tego obszaru podporządkowała sobie Dania w latach 1236–1346. Pozostała część w tym czasie była we władaniu zakonu (zwanego wówczas inflanckim), a poza tym niezależnych biskupstw i miast. Po odkupieniu od Danii jej posiadłości w 1346 r. na prawie dwa stulecia całe Inflanty znalazły się pod zwierzchnictwem Zakonu. Podczas wojen o Inflanty między Rosją, Polską, Szwecją i Danią (1558–1583) nastąpiła sekularyzacja inflanckiej gałęzi Zakonu i jego poddanie się Polsce (1561); jedynie północną część dzisiejszej Estonii zaanektowała Szwecja. Po wojnach polsko-szwedzkich (1601–1660), które trwały z przerwami, nastąpił podział Inflant na północno-zachodnie, przyłączone do Szwecji, i południowo-wschodnie, nadal podległe Polsce. W XVIII w. najpierw Inflanty szwedzkie po wojnie północnej dostały się pod panowanie Rosji w 1721 r., a następnie w wyniku pierwszego rozbioru (1772) Rosja zagarnęła również Inflanty polskie.

¹ Por. Vasmer, 1987, s. 61, s.v. *Nėman*.

Omówimy pokrótce nazwę *Inflanty*. Jest to przykład choronimu odetnicznego z niemieckim członem *-land*, zaadaptowanego do polszczyzny. Dawna jego postać to *Liwlandy*. Uległa ona zmianom fonetycznym: *Liwlandy* StK, ŁBot, *Liwlanty* BK, StK, ŁBot, z *Inflanty* SkŻ, StK, KochJez, TwLeg, KwRocz, SzA, SD. Zmiana *Liwlandy* > *Inflanty* jest wynikiem dysymilacji *L-l* > *o-l* (*Liwlanty* > *Iwlanty*) oraz jednoczesnego (zapewne) przekształcenia wskutek asymilacji na odległość grupy *Iwl-* > *Infl-* pod wpływem *n* w następnej sylabie (*o-n* > *n-n*). Nazwa ta należy do choronimów odetnicznych dostosowanych do ich słowiańskiego modelu. Pierwszy człon *Liw-* pochodzi od nazwy etnicznej *Liwowie*, należącej do plemienia ugrofińskiego, które w przeszłości zamieszkiwało północną Kurlandię.

Nazwy miast z obszaru Łotwy

Rozpoczęta przez zakon kawalerów mieczowych i kontynuowana przez zakon inflancki niemiecka kolonizacja ziem łotewskich zadecydowała o niemieckim charakterze nazewnictwa miast na tym obszarze. Oto przykłady nazw niemieckich: *Alsvangen* SzA, *Alswangen* SD, niem. Alschwangen, lot. Alsunga; *Dinbork* DA, *Dunenburg* BK, SzA, SD, *Dunenburg* i warianty StK, *Dyneburg* KwRocz, niem. Dünaburg, lot. Daugavpils. W DA obok formy *Dinbork* występuje też postać *Dwina* pochodzenia ruskiego (rus. *Dvina*); *Dunamund*//*Dinamunt* i w formie maksymalnie przyswojonej *Diament* StK, *Dynamunt* KwRocz, *Dunamunda* SD, niem. Dünamünde, lot. Daugavgrīva; *Goldynge* Łub, *Goldynge* albo *Goldynge* SzA, *Goldynge* SD, niem. Goldingen, lot. Kuldiga; *Kirchholm* StK, KwRocz, SD, niem. Kirchholm, lot. Salaspils; *Creutzborg* StK, *Kreutzburg* SD, niem. Kreuzburg, lot. Krustpils; *Nitav* StK, *Mittawa*, w *Mittawie* Łub, *Mittaw* albo *Nitawa* SzA, *Mittawa* lub *Nittawa*, po łotewsku *Jelgawa* SD, niem. Mittau, lot. Jelgava; *Wenden* BK, w Wenzie [...] zamku [...] który dziś naszy *Kiesi* zowią StK, niedaleko *Kiesi* StK, *Wenden* albo *Kieś* wzięli StK, *Wenden* lub *Kieś* SD, lot. Cesis. Występująca w powyższych zapisach obok niem. *Wenden* pol. nazwa *Kieś* została przejęta ze strus. *Kesb*. Według Vasmera strus. *Kesb*, pol. *Kieś* < stłot. **Keses* (l. mn.), dziś lot. *Cesis*².

Przykładami nazw łotewskich zniemczonych są być może: *Lenward*//*Lonward* StK, *Lenward* SD, niem. **Lennewarden*, później *Lennewaden*, lot. Lielvārde oraz *Piltyn* SzA, SD, niem. *Pilten*, lot. Piltene.

Nazwa stolicy Łotwy *Ryga*, prope *Rygam*, in *Rigam* DA (formy zlatynizowane), *Ryga* BK, StK, ŁBot i in. (lot. Riga, strus. Riga) jest według Vasmera rodzima — łotewska³.

² Vasmer, 1986, s. 226, s.v. *Kesb*.

³ Vasmer, 1987, s. 482, s.v. *Riga*.

Nazwy miast z obszaru Estonii

Odpowiednikiem dawnej postaci estońskiej nazwy Tartu jest w naszych źródłach średnim, forma *Derpt*, mająca różne warianty: *Derpt* BK, SkZ, StK, KochJez, LBot, TwLeg, Lub, SD, Wyr III//*Derbet* StK//*Derpsko*//*Derbsko* KwRocz. Polska adaptacja polegała na wprowadzeniu e ruchomego albo dodaniu sufiksu *-sko*. Z kolei późniejsza, do dziś używana postać *Dorpat* jest wynikiem przyswojenia przez język niemiecki, również dawnej nazwy estońskiej. Formy *Tarbat* BK, *Terbata* StK wykazują natomiast pośrednictwo języka lotewskiego: *Terpate*//*Terbata*⁴.

Zniemczona nazwa *Pernau* (est. *Parnu*), od n. rz. *Parnu*, występowała w naszych źródłach w wariantach: *Pernow* BK//*Pernawa* LBot, *Parnawa* KwRocz//*Parnaw* SzA, SD, Wyr III. W polszczyźnie niemiecki morfem *-au* był przyjmowany jako *-ow* lub *-awa*. Początkowo zgodna z pierwowzorem niemieckim grupa *-er-* została później przekształcona w *-ar-*.

Duńska z pochodzenia nazwa stolicy Estonii⁵ występuje w naszych zapisach w postaci *Rewel* BK; StK; LBot; Lub, SzA; SD; Wyr III oraz w postaci zlatynizowanej *Revalia* (łac. *Revalia*) BK, KwRocz. W formach fleksyjnych pojawiała się lub nie e ruchome: do *Rewla* StK, od *Rewela* SD s.v. *Parnaw*. W XVIII w., po przyłączeniu Estonii do Rosji miasto otrzymało nazwę *Kolywan*: *Rewel* (łac. *Revalia*), po moskiewsku *Kolywan* [= *Kolywań*] SD, dziś est. *Tallinn*. Nazwa ta pochodzi od bohatera ruskich bylin *Kolywana*, którego imię było związane z estońską nazwą osobową *Kalevi*⁶.

Trzeba podkreślić, że wymienione estońskie miasto Tartu, mające niemieckie nazwy *Derpt* i *Dorpat*, oraz *Parnu* o zniemczonym nazwie *Pernau* należały do Inflant, gdzie nazwy miast miały charakter niemiecki.

Polskie egzonymy z obszaru tzw. krajów bałtyckich stanowią adaptacje morfologiczne i fonetyczne wcześniejszych nazw litewskich, lotewskich, estońskich. Często przejmowane były z pośrednich postaci niemieckich lub rosyjskich. Element toponimiczny niemiecki jest bardzo silny, zwłaszcza na terenie dzisiejszej Łotwy, gdzie liczne było osadnictwo niemieckie. Zostawiło ono ślady językowe zarówno w ówczesnych (od XVI do XVIII w.) lotewskich postaciach nazw miejscowości, jak i w polskich egzonymach (od czasu uzyskania przez Łotwę niepodległości oficjalne nazwy miejscowości mają postacie czysto lotewskie). Adaptacje z języka niemieckiego nie odbiegają od przystosowania takich nazw na terytorium Polski, co widoczne jest np. w przejściu członu niemieckiego *-burg* jako *-bork*. Przytoczony materiał nazewnictwa pokazuje, że w za-

⁴ Vasner, 1986, s. 504, s.v. *Derpt*.

⁵ Por. Egli, 1893.

⁶ Vasner, 1986, s. 290, s.v. *Kolywan*.

kresie adaptacji morfologicznej nazwy litewskie zostały zaadaptowane do polskich typów fleksyjnych. W zakresie ich fonetyki najbardziej uderzającą zmianą jest zastąpienie lit. *a* przez pol. *o* oraz zanik końcowego *-s* w nazwach *Kaunas*, *Kriavas*. Inne szczegółowe zmiany fonetyczne zachodzące w wyniku adaptacji nazw litewskich miejscowości do polszczyzny zostały omówione w tekście na podstawie objaśnień lituanisty J. Otrębskiego (1963). Ogólnie rzecz biorąc, polegają one na dostosowaniu wokalizmu litewskiego do polskich samogłosek. W procesie powstania formy *Merecz* z lit. *Merkys* oraz pol. nazwy *Wilkomierz* < rus. **Wolkomir* < lit. *Wilkmerge* widać wyraźnie pośrednictwo ruskie. Zupełnie odosobnionym faktem jest pojawienie się w polszczyźnie obok niem. nazwy *Wenden* (na obszarze Łotwy) staroruskiej nazwy *Kieś* pochodzenia łotewskiego. Do zjawisk z zakresu słowotwórstwa można zaliczyć np. fakt, że po zaniku końcowego *-s* w nazwie *Kaunas* i po zaszłej w niej zmianie lit. *a* > pol. *o* zaczęto ją postrzegać jako nazwę z sufiksem *-no*, częstym w polskich toponimach. To samo dotyczy nazwy *Wilno* po zastąpieniu *-a* przez *-o*. Przykładem zmiany słowotwórczej jest też poszerzenie śródniem. nazwy *Derpt* z obszaru Estonii o sufiks *-sko*: *Derpskoll/Derbsko* (est. *Tartu*).

ŹRÓDŁA

- BK — M. Bielski, *Kronika to jest historyja świata...* Kraków: Mateusz Siebeneycher, 1564. [Przedruk fotooffs. Warszawa: Wyd. Artystyczne i Filmowe, 1976].
- DA — I. Długossii, *Annales seu cronicae incliti Regni Poloniae, editionem curavit et introductionem scripsit J. Dąbrowski, libri I–X, X i XII, XI, XI i XII.* Varsaviae: PWN 1965–2001.
- JCz — *Kronika Jana z Czarnkowa.* Oprac. J. Szlachtowski. *Pomniki Dziejowe Polski, II.* Warszawa, 1961 [przedruk fotooffs. wyd. z 1872 r.], s. 601–756.
- KochJez — J. Kochanowski. *Jezda do Moskwy.* Kraków: Drukarnia Łazarzowa, 1583.
- KwRocz — *Roczne dzieje kościelne od roku pańskiego 1198 do lat naszych...* Przez X. Jana Kwiatkiewicza... Kalisz: Drukarnia TJ, 1695.
- ŁBot — *Relatae powszechne abo nowiny pospolite Jana Botera Benesiusa...* Z włoskiego na polski język przez jednego zakonnika od bernardynów [Pawła Łęczyckiego] wiernie przetłumaczone. Kraków: Drukarnia Mikołaja Loba, 1609–1613.
- Lub — *Świat we wszystkich swoich częściach [...] geograficznie i historycznie określony...* Przez Władysława Lubieńskiego. T. I. Wrocław: Drukarnia TJ, 1740.
- SD — *Dykejonarzyk geograficzny [...] z 8-ej francuskiej edycji Słownika K. Vosgieny w polskim wydaniu języku...* [Przeł.] F. Siarczyński. T. I–III. Warszawa: Drukarnia Piotra Dufour, 1782–1783.
- SkŻ — P. Skarga. *Żywoty świętych...* Wyd. 5. Kraków: Drukarnia Andrzeja Piotrkowczyka, 1601. [wyd. I Wilno 1579].
- StK — M. Strykowski, *Kronika polska, litewska, żmudzka i wszystkiej Rusi Kijowskiej...* Królewiec: Drukarnia Georga Osterbergera, 1582.
- SzA — *Atlas dziecinny...* Z francuskiego przełożony, powiększony i poprawiony przez X. Daniela Szybińskiego. Warszawa: nakładem Michała Grolla, 1772.

- TwLeg – S. Twardowski. Przeważna legacja Krzysztofa Zbaraskiego od Zygmunta III do sułtana Mustafy. Wyd. R. Krzywy. Biblioteka Pisarzy Staropolskich, 17. Warszawa: IBL PAN, 2000. [wyd. 1 Kraków 1633; wyd. 2 1639].
- Wyr III – Geografia czasów teraźniejszych [...] przez K. Wyrwicza [...] wydana a teraz na nowo przedrukowana. Wilno, 1794.

LITERATURA

- Egli, J. J. (1893). *Nomina geographica. Sprach- und Sacherklärung von 42 000 geographischen Namen aller Erdräume. 2. vermehrte und verbesserte Auflage.* Leipzig: Friedrich Brandstetter.
- Otrębski, J. (1963). Sławizacja litewskich nazw wodnych i miejscowych. *Z Polskich Studiów Sławistycznych. Seria 2: Językoznawstwo*, s. 267–286.
- Vasmer, M. (1986–1987). *Ėtimologičeskij slovar' russkogo azyka. Perevod s nemeckogo i dopolnienija [...]* O. N. Trubaceva. Izd. 2. T. I–III. Moskva: Russkij azyk.
- Zierhoffero wie, K., Z. (2007). *Polska a Europa w świetle nazw geograficznych.* Poznań: Wyd. Poznańskich Studiów Polonistycznych.

SKRÓTY

blus.	— białoruski	nwniem.	— nowo-wysoko-niemiecki
est.	— estoński	pol.	— polski
lit.	— litewski	rus.	— ruski
lac.	— łaciński	stłot.	— starołotewski
lot.	— lotewski	strus.	— staroruski
niem.	— niemiecki	śrdniem.	— średnio-dolno-niemiecki

SUMMARY

POLISH EXONYMS FROM LITHUANIA, LATVIA AND ESTONIA OF THE 14th–18th CENTURIES

Polish exonyms from the Baltic countries are morphologically and phonetically adapted from earlier Lithuanian, Latvian and Estonian names. They were often adapted from intermediate German or Russian versions. A German toponymic element is rather prominent, especially in the current Latvian territory, where there were once many German settlements. It has left a linguistic imprint both in older (16th–18th c.) Latvian versions of place names, and in Polish exonyms (since Latvia's independence, official Latvian place names are purely Latvian in form). Place names adapted from the German language do not differ from other names adapted to Polish territory, as shown by the appropriation of the German suffix *-burg* as *-bork*. The cited data shows that Lithuanian place names were morphologically adapted to fit Polish inflexion. Phonetically, the most noticeable change is the replacement of the Lithuanian letter *a* with the Polish letter *o*, as well as the omission of the end letter *s* in the names *Kaumas* and *Kriavas*. It is noteworthy that after this change occurred in the name *Kaumas*, it came to be perceived as a name with the suffix *-no*, common in Polish toponyms.

The same goes for the replacement of the letter *a* by the letter *o* in the name *Wilno*. Another example of changes made during name creation can be seen in the name *Derpt* in Estonian territory, which was extended with the suffix *-sko*: *Derpsko/Derbsko*. Intermediate Russian forms can clearly be seen in the adaptation process of the place names *Merecz* (Lit. *Merkys*), and *Wilkomierz* (Rus. *Wolkomir*, Lit. *Wilkmerge*). The emergence of the Old Ruthenian name *Kieś* of Latvian origin alongside the German name *Wenden* (in Latvian territory) is a completely isolated circumstance. Other specifics on the phonetical changes that occur during the adaptation of Lithuanian place names into Polish are discussed in a text by J. Otrębski, who argues that they involve the adjustment of Lithuanian vocalisms to Polish vowels.

Key words: exonyms, adaptation, Lithuanian, Latvian, Estonian toponyms